

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
1115-14

meddelad i Stockholm den 11 december 2014

KLAGANDE

AA

Ombud: BB

MOTPART

Tyresö kommun
135 81 Tyresö

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms dom den 14 januari 2014 i mål nr 4915-13, se bilaga
(här borttagen)

SAKEN

Bostadsanpassningsbidrag

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen bifaller överklagandet och förklarar
AA berättigad till bostadsanpassningsbidrag avseende extern plattformshiss.

BAKGRUND

Dok.Id 152027

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

AA köpte tillsammans med sin sambo fastigheten Näsby 4:594 i augusti 2005 och flyttade in i december samma år. Bostaden är en friliggande villa med ett boendeplan och ett källarplan. I april 2002 hade AA diagnostiserats med multipel skleros (MS). Behandling med bromsmedicin inleddes 2003.

Tyresö kommun beviljade honom 2009 bostadsanpassningsbidrag för vissa åtgärder som ansågs mindre kostsamma och som hade kunnat bli nödvändiga oavsett bostadstyp.

Under våren 2011 inträffade en kraftig försämring och AA ansökte på nytt om bostadsanpassningsbidrag, denna gång avseende bl.a. installation av extern plattformshiss. Kommunen avslag ansökningen i denna del. Enligt kommunen borde AA, som fått sin diagnos tre år innan han flyttade till den nya bostaden, haft en god vetskap om funktionsnedsättningen och hur den utvecklades. Kommunen konstaterade att det fanns lämpligare bostäder att tillgå inom kommunen och att de av AA angivna skälen för valet av bostad – att familjen tyckte om området där bostaden var belägen – inte utgjorde sådana särskilda skäl som avses i lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m.

AA överklagade beslutet hos Förvaltningsrätten i Stockholm som avslag överklagandet. Förvaltningsrätten fann att begränsningsregeln i 9 § lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m. var tillämplig och att vad AA anfört om valet av bostad inte kunde anses utgöra sådana särskilda skäl som avses i lagen. Kammarrätten i Stockholm avslag hans överklagande.

YRKANDEN M.M.

AA fullföljer sin talan och anför bl.a. följande. Kammarrätten har inte tagit hänsyn till att han inte kan besitta någon ingående kunskap om hur hans sjukdom ska utveckla sig. Många med MS har enbart lindriga symtom med enstaka skov utan påverkan på funktion och aktivitetsnivå. Enligt internationell statistik lever 45 procent ett ganska normalt och produktivt liv. Andelen som blir beroende av att ständigt använda rullstol är ca 15 procent. Han har inte varit funktionsnedsatt i förhållande till den valda bostaden när den köptes. I förarbetena anges att den funktionshindrade ska välja bostad med stor omsorg. Detta förutsätter att en faktisk funktionsnedsättning inträtt som innebär ett funktionshinder i relation till bostadens utformning och inte att en person ska välja bostad med utgångspunkt i ett värsta scenario utifrån sin diagnos.

Tyresö kommun bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. Det är ostridigt att AA vid köpet 2005 var diagnostiserad med MS sedan tre år tillbaka. Han uppvisade redan vid köpet sådana symtom att han borde ha valt en bostad som var bättre lämpad från tillgänglighetssynpunkt. Han kände till hur sjukdomen vanligen utvecklas, bl.a. genom den stödgrupp som han redan 2004 deltog i på Karolinska sjukhuset. Vid tillämpning av begränsningsregeln bör det ha betydelse vad slags sjukdom det är fråga om. Vid MS är det mycket hög sannolikhet för stora funktionsnedsättningar.

Det bör sakna betydelse att AAs sjukdom vid köpet inte var fullt utvecklad och att det enligt vad han angett inte med fullständig säkerhet gick att förutse sjukdomsförloppet och framtida behov av bostadsanpassning. Det fanns stark sannolikhet för att bostadsanpassningsåtgärder skulle komma att behövas förr eller senare.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET*Den rättsliga regleringen*

Lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m. har till ändamål att genom bidrag till anpassning av bostäder ge personer med funktionshinder möjlighet till ett självständigt liv i eget boende (1 §). Bidrag lämnas för åtgärder för anpassning av bostadens fasta funktioner i och i anslutning till den bostad som ska anpassas. Åtgärderna ska vara nödvändiga för att bostaden ska vara ändamålsenlig som bostad för den funktionshindrade. Bidrag lämnas inte om de sökta åtgärderna behöver vidtas redan av väsentligen andra orsaker än behovet av anpassningen (6 §). Vid köp eller byte av bostad lämnas bidrag till kostnadskrävande åtgärder endast om det finns särskilda skäl för att välja en bostad som kräver anpassning (9 §).

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Av 6 § lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m. följer att bidrag till åtgärder för anpassning av en bostad kan lämnas till en enskild som på grund av funktionshinder har svårigheter att använda bostaden, om åtgärderna är nödvändiga för att bostaden ska vara ändamålsenlig som bostad för denne. Bedömningen av om dessa förutsättningar föreligger ska göras med utgångspunkt i förhållandena vid tidpunkten för prövningen.

Vid köp eller byte av bostad tillkommer en prövning enligt begränsningsregeln i 9 §. Denna regel vilar på förutsättningen att den enskilde ska välja sin bostad med stor omsorg så att anpassningsåtgärder i möjligaste mån kan undvikas eller minimeras (prop. 1992/93:58 s. 19 och prop. 1999/2000:79 s. 71). I förarbetena uttalas vidare att frågan om särskilda skäl för valet av bostad bör avgöras när första ansökan som aktualiserar en sådan bedömning kommer in till kommunen (prop. 1999/2000:79 s. 69 ff.).

Mål nr
1115-14

I RÅ 1995 not. 349 ansåg Högsta förvaltningsdomstolen att begränsningsregeln inte var tillämplig när behovet av en åtgärd framstätt som helt klart först efter förvärvet av bostaden. Av detta avgörande följer alltså att behovet av anpassningsåtgärder ska bedömas med utgångspunkt i vad som varit känt vid förvärvet. I ett senare avgörande har uttalats att även behovet av förutsebara framtida anpassningar måste kunna vägas in vid en prövning mot begränsningsregeln (HFD 2011 ref. 37). Det är då fråga om åtgärder som inte behöver vidtas redan när bostaden tas i anspråk.

Mot denna bakgrund får begränsningsregeln anses tillämplig även i fall där den enskilde vid förvärvstillfället inte haft några svårigheter att nyttja den valda bostaden, men där det redan vid den tidpunkten kunde förutses att det skulle bli nödvändigt med kostnadskrävande anpassningsåtgärder inom en inte alltför avlägsen framtid.

I målet är ostridigt att det inte förelåg behov av några bostadsanpassningsåtgärder när AA förvärvade bostaden 2005. Han hade emellertid fått diagnosen MS tre år tidigare och hade vissa besvär av sjukdomen samt var under större delen av 2005 deltidssjukskriven på grund av domningar i benen och balansstörningar.

I ett intyg från juli 2011 uttalar överläkaren Ulrika Holmström, specialist i neurologi- och rehabiliteringsmedicin, bl.a. följande.

MS är en sjukdom med stora variationer, allt ifrån mycket lindriga symptom med enstaka skov utan påverkan på funktion och aktivitetsnivå till progredierande sjukdom med skov eller långsam progress och stegvis försämring med uttalade handikapp som följd.

Med dagens moderna bromsmediciner får många av patienterna en betydligt lindrigare sjukdomsutveckling än tidigare och andelen svårt handikappade av MS har därför minskat.

Mål nr
1115-14

Detta innebär att varken behandlande läkare eller patient vet hur svårt MS-sjukdomen kommer att drabba just honom under hans livstid.

Intyget vitsordas i sig av kommunen som dock hänvisar till övrig medicinsk utredning i målet, däribland journaluppgifter om sjukdomens faktiska utveckling för AA samt Socialstyrelsens riktlinjer 2007 för sjukskrivning vid MS.

Även i de nämnda riktlinjerna anges att det varierar stort hur MS påverkar patientens funktion. Behandling kan bromsa sjukdomsaktiviteten. Utan behandling tar det enligt Socialstyrelsen i genomsnitt ca 15 år att utveckla en funktionsnedsättning som innebär att gånghjälpmedel behövs.

Av utredningen i målet framgår att AA behandlats med bromsmedicin sedan 2003 samt att han vid tidpunkten för bostadsförvärvet synes ha levt ett liv som var förhållandevis opåverkat av sjukdomen. Han arbetade således 75 procent av heltid, ägnade sig åt löpträning och andra fritidsaktiviteter.

Mot bakgrund av vad som framkommit rörande AAs hälsotillstånd under perioden 2002–2005 samt mera allmänt om MS-sjukdomens förlopp och individuella variationer, finner Högsta förvaltningsdomstolen att det vid förvärvet av bostaden 2005 inte kunnat förutses att kostnadskrävande bostadsanpassning skulle bli nödvändig fem-sex år senare. En längre tid än så kan knappast tas i beaktande vid en prövning mot begränsningsregeln i 9 § lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m. Denna regel är således inte tillämplig i målet.

Kommunen har inte ifrågasatt behovet i sig av den aktuella anpassningsåtgärden och den framstår som nödvändig för att bostaden ska vara ändamålsenlig. AA har därmed i enlighet med 6 § lagen om bostadsanpassningsbidrag

Mål nr
1115-14

m.m. rätt till sökt bostadsanpassning i form av installation av extern plattformshiss.

Överklagandet ska således bifallas.

I avgörandet har deltagit justitieråden Mats Melin, Gustaf Sandström, Eskil Nord (skiljaktig), Christer Silfverberg och Elisabeth Rynning.

Målet har föredragits av justitiesekreteraren Cecilia Holmdahl.

SKILJAKTIG MENING

Justitierådet Nord är skiljaktig beträffande motiveringen och anför följande.

Redan i 1 § lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m. anges att lagen avser bostadsanpassning för ”personer med funktionshinder”. Enligt 9 §, begränsningsregeln, krävs att det ”vid” köpet eller bytet av bostad finns särskilda skäl för att välja en bostad som kräver anpassning. Av utredningen i målet framgår att AA vid tiden för förvärvet av bostaden år 2005, alltså den tidpunkt begränsningsregeln avser, levde ett liv som var förhållandevis opåverkat av hans sjukdom och att han då inte heller hade några svårigheter att utnyttja den nya bostaden. Han var därför inte en funktionshindrad person enligt

1 §. Lagen var alltså inte tillämplig och inte heller dess begränsningsregel. Det förhållandet att han några år efter förvärvet blivit funktionshindrad i lagens mening och då ansöker om bidrag innebär inte att begränsningsregeln blir tillämplig också avseende förhållandena innan han blev funktionshindrad. Det har alltså inte funnits förutsättningar för Tyresö kommun att avslå AAs ansökan på den av kommunen angivna grunden.